Székesfehérvár, 1915. XXII. évfolyam, 39. szám. Csütörtök, február 18.

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak

Helyben:		Vidéken:	
1 hóra	60 f.	1 hóra	1 K.
¼ évre	1 K 80 f.	¼ évre	3 K.
½ évre	3 K 60 f.	½ évre	6 K.
1 évre	7 K 20 f.	1 évre	12 K.

Megjelenik minden hétköznap este 8 órakor.
Szerkesztőség és kiadóhivatal Szent István-tér 1.
Egyes szám: hétköznap 2 f. Vasárnap 4 f.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos: Baranyay Lajos.

A HÁBORU.

A Mazuri tavaknál ismét katasztrofális vereség érte az orosz sereget. Hindenburg csodás sikerű taktikája nagyszerű győzelemmel gazdagitotta a háboru krónikáját. Megsemmisült a 10. orosz hadsereg, mely 11 gyalogos és több lovas hadosztályból állott. Az oroszok nagyon jól megerősitett poziciókban erősen tartották magukat, a német csapatok vitézsége azonban és Hindenburg régi művészete megtörte ellenállásukat; egymás után üritették ki hadállásukat és vonultak az orosz határ felé. Menekülés közben érte őket a katasztrófa, a németek körülvették a megfutamodott sereget és döntő győzelmet arattak másodszor is a Mazuri mocsarak közé bemerészkedett orosz sereg fölött. Kevés ember tudott megmenekülni, a legtöbbre halál vagy hadifogság várt. A győzelem még nem teljes ugyan és máris 50 ezer fogolyról számol be a német hadvezetőség, ezenkivül 40 ágyut, 60 gépfegyvert és rengeteg hadiszert zsákmányoltak a győzelmes csapatok. A menekülőket a győzők nyomon követik, hogy a diadalt teljessé tegyék. — Lengyelországban is állandó siker kiséri a német fegyvereket; legutóbb Bjelsk és Plock helységek és ezer hadifogoly jutott a kezükre. — A Kárpátokban tovább folyik a makacs küzdelem. Az orosz, amennyire lehet, tartja hadállását, sőt ellentámadásokkal igyekszik visszaszerezni elvesztett pozicióját, de sikertelenül. Legutóbb itt 400 oroszt fogtak el a mieink. — Bukovinában operáló csapataink átlépték már a Szereth folyó vonalát és egyre szoritják az oroszt a Pruth folyó felé. A visszavonuló csapatok megkisérlik néhol az ellenállást, eddig azonban minden próbálkozásuk kárba veszett; igy legutóbb Kolomeánál is, hol 400 oroszt fogtak el a mieink.

A francia-német harctéren jelentősebb esemény nem történt. Csak az angolok próbálták viszaszerezni Eloinál elfoglalt lövészárkaikat, de támadásaikat visszaverték a németek.

Dr. PROHÁSZKA OTTOKÁR megyéspüspök nagybőjti szózata.

Most jelent meg Dr. Prohászka Ottokár megyéspüspök nagybőjti szózata a hívekhez. A gyönyörű pásztorlevélből a következő részleteket közöljük.

Európának már negyven év óta nem volt háboruja s már csak öreg emberek tudtak borzalmairól beszélni; a többi meg csak úgy könyvekből olvasott s hallomásból tudott róla. Küzdelem, harc, szenvedés van ugyan békében is elég s az ember életét még akkor is, ha nincs háboru, beárnyékolja sokféle sötétség; de azt a tengernyi kint s bajt, amit a háboru hoz, csak most tapasztaltuk meg. Keservesen megéreztük, hogy mennyi gondot s aggodalmat jelent a háboru millióknak, kiknek apjuk, fivérük, fiuk harctereken, ezer veszedelemben küzd s harcol királyért s hazáért. Úgy éreztük, hogy nem találtuk a helyünket mi sem, kik otthon maradtunk. Itthon voltunk ugyan, de azért a szivünk, a lelkünk másfelé járt, arrafelé, hol azok vivnak, küzdenek s szenvednek, kiket szeretünk s kikért aggódunk. Ők harcban, mi meg csak aggodalomban, — ők küzdelemben, mi meg bizonytalanságban élünk s vergődünk s nem nyugszunk meg előbb, mig a béke áldást s kegyelmét nem hozza ránk a gondviselés. De hát ki is szokhatná meg az elgyötört lelkiállapotot? Fölrebbent lelkünk mint az ijedt madár, mikor úgy ránk ütött a veszedelem a azóta is reszket bele s nem bir megnyugodni.

A háboru nemcsak mint vészmadár repült el fölöttünk, hanem mint tüzláng is, mely kitört lelkünkből, hogy hazáért s nemzetünkért lelkesülve megálljuk helyünket s végső erőinket is megfeszitsük a ránk szakadó bajok s ellenségek ellen. Küzdöttünk nemcsak ágyu, kard s szurony ellen, henem bajok, inség, betegségek ellen. Vitézeink küzdöttek ember ember ellen; mikor pedig megsebesültek, akkor a gyógyitó szeretet, az ápoló könyörület küzdött a sebek s halál ellen, hogy azokat szerezze meg az életnek, kik meghalni nem féltek. Mondhatom, hogy a könyörület s a felebaráti szeretet éppugy mozdult meg milliók szivében, mint ahogy a lelkesülés izzitott milliókat a harcok tüzében.

Isten nehéz látogatása még nem vonult el tőlünk s a nehéz idők gondja s keserve s az élet megnehezült harca most is környékeznek, jónak láttam fölébreszteni bennetek a hitnek nagy gondolatait s a mindent leküzdő Istenszeretetnek érzését, hogy legyen erőtök az élethez s hogy ugy állhassátok meg az élet küzdelmeit, ahogy megálltak fiaitok s férjeitek s apáitok a harcok tüzét, — hogy hősök lehessetek Krisztus nyomában, amint ők hősök voltak a haza s a király zászlaja alatt. Kérdés tehát, hogy mily érzésekkel teljünk el s mily lelkületre tegyünk szert gondjaink, bajaink s nehézségeink közepette?

Az első az, hogy tekintsünk mindent a hitnek fényében s világosságában; állitsuk bele önmagunkat s világunkat, keresztjeinket s küzdelmeinket a nagy hit s a nagy szeretet napvilágába. Hit és szeretet világit nekünk; hit és szeretet a mi napságarunk, mely akkor is világit, ha felhő boritja, vagyis, ha bánat és aggodalom jár fölöttünk. Ebben a világosságban járunk mi ugy békében mint háboruban s tudjuk, hogy igy utat nem tévesztünk. Ez a világosság nem hozza le a földre a menyországot, hanem igenis a földön élőknek mutatja az utat a menyországba.

Nekem tehát a háborut s az azzal járó bajokat s szenvedéseket is a hit világosságában kell szemlélnem s ha igy szemlélem, akkor azt látom, hogy a háboru, jóllehet nagy baj, de azért Isten céljait s szándékait szolgálja; mint ahogy a földön minden, legyen az rossz vagy jó, az Isten terveibe van beállitva. Őt szolgálja napsugár s a villám, — őt a virág s a penész — őt az öröm s a fájdalom, — őt az élet s a halál. Mi hisszük, hogy neki napsugaras és virágos öltözetű, de éppúgy gyászruhás és zsákba öltözött szolgái vannak.

Sok ember nem birja megérteni, hogy a háboru is Isten büntetése legyen s talán azt sem, hogy az Isten miért büntet éppen minket; de ha az események folyását megfigyeljük, akkor tünedezik ez a kétségünk s szinte megnyugtatólag hat ránk a hit, mely a háboruban is Isten büntető kezét látja s alázattal megvonul alája.

S valóban ki érti mindezt, ami itt körülöttünk folyik? Ki érti azt, hogy a műveltség e magas fokán, amelyen a mai világ áll, ily véres háboruba keverednek a nemzetek?

Hatolj a mélybe s megérted; tekintsd a dolgokat a hit világosságában s bizonyára többet értesz majd belőlük. Isten az Ur, az ég és föld ura, de ugyancsak ő a világ s a történelem szentlelke, aki mindent intéz s ki a jót s rosszat, még a bünt is s annak bünhődését céljainak szolgálatába állitja.

Második, hitből való gondolatom az, hogy a háboru bajai s aggodalmai, testi s lelki szenvedései által ne csak tisztulni akarjunk büneinktől, hanem hogy jobb s erényesebb emberekké, nemesebb s finomabb lélekkké akarjunk válni.

Sajnos az emberiség nagyon is rászorul ez ösztökére. Olyan a lelke, mint a tüzre tett fazék viz; mig a tüzön van s a lángok nyaldossák oldalait, addig a viz is forr, buzog, addig kavarodik s dagad s ki is szalad; de ha a tüzről elhuzzuk, hamar túlad a melegen; nem gyöngyözik, nem hullámzik többé, sőt tespedő, állott tömeg lesz.

Csoda-e hát, hogy az Isten néhanéha alágyujt nemcsak az egyesek apró, kis bögrei, hanem a nemzetek nagy üstjei alá is? Csoda-e, hogy végigsuhint e hájas lelketlenségen, mely csak földön terpeszkedik? Csoda-e, hogy a harcok ekéjével is beleszánt a muzsikáló tücskök s a mezei egérek önelégült birodalmába s uj felsőbbrendű s jobb világot akar s megforgatja a világ hantját az erkölcsi újjászületésnek uj tavasza alá?

De a világkatasztrófa még más nemes érzésnek is a forrása. M.

SOVEGJÁRTÓ vászonáruháza, Barátok épülete.
Nagy választék
feher és szines zsinór barchetból szőnyeg, takaró, paplan, kanavászon, lepedő, abrosz, törülköző stb.
olcsó árakon árak mellett.

kor ugyanis így letörik az ember világa, akkor önteltsége is kiürül s észreveszi, hogy ereje nagyon is korlátolt s hatalma más nagyobb erők játéklabdája. *Ilyenkor aztán világosan fölismeri, hogy van fölötte egy más, mindent intéző hatalom, hatalmak hatalma s hogy e hatalomnak hódolnia, azt tisztelnei s imádnia kell s azt feledníe vagy éppen káromolnia nem szabad.*

Mikor a világháboru pocsékká töri a földi erőt s a kultúrnagyságot, mikor a fagyos, sötét enyészet eljön ítéletet tartani s kérdőre vonja az embert, hogy van-e ócska vasnál, rozsdás gépnél, rothadó fánál, szakadó szálnál, fakuló szövetnél, rongyos gobelínnél, hervadó szépségnél még egyebe is; hogy vannak-e tartozásai s követelései, melyek a nagy üzleti könyvek piros és kék tartozik és követel rovataiba be nem vezethetők, hogy vannak-e énekei, melyek halálhörgésbe nem fulnak s tud-e győzni még ott is lélekkel, ahol innal, izommal s vérrel már nem tud: akkor azután fölsir az emberben a lélek s öntudatára ébred annak, hogy neki Ura s Istene is van, hogy neki, a rövid lélekzetü, földi teremtménynek köze van az „idők halhatatlan királyához", hogy vérrokona, akarom mondani, lélekrokona, sőt, hogy fia, gyermeke.

Vannak azután a háborunak még más, erkölcsnemesitő benyomásai is. A harcosok nélkülözései és szenvedései, a lemondás s rettenthetet lenség példái, a küzdő felek áldozatkészsége s halálmegvetése néma szemrehányással mutatnak rá az elpuhultságra, a kényelemre s élvezetszomjra, melybe beletörpül s belebetegszik a mai kor embere.

A legtisztább erkölcsiségre, az áldozatos szeretetre leginkább hőseink önfeláldozása, vitézsége és halálmegvetése buzdithat. Odaadni magát másért, oda a hazáért s a nemzet szabadságáért, menni a halálba, hogy mások éljenek, ez az a nagy szeretet, melyről az Ur Jézus mondotta: „nagyobb szeretete senkinek sincs ennél, mintha életét adja barátiért."

Mindezekből a benyomásokból, miket a nagy világháboruból vettünk, két nagy tanulságot vonok le s két nagy kötelességre következtetek, melyet a nagy idő nagy emlékeinek hatalmával, könnyeinkkel s szenvedéseinkkel szeretnék lelketekbe irni: az egyik az, hogy a háboru rásegiti az embert, hogy világ, kultura, élet fölött el az örök jókhoz ragaszkodjék s tudománynál s műveltségnél többre becsülje magában a hitet, a szeretetet s az erényes életet. A másik tanulság pedig az, hogy a háboru megint föléleszti bennünk az önzéstől s a gazdasági harctól elhomályositott tudatot, hogy mi mindnyájan testvérek vagyunk, kiknek egymásért meg is kell halniok. Mennyivel inkább kell tehát egymásért élniök, egymást segiteniök s gyámolitaniok. A háboru tehát közelebb hoz egymáshoz s egybeolvasztja a szenvedés s az áldozatok tüzében az erkölcsileg megtisztult nemzetet.

Add Uram, hogy annyi szenvedés, annyi vér és életáldozat ne vesszen füstbe, hanem áldás fakadjon belőlük, áldás a királyra, áldás a hazára s a te küzködő, de benned bizó népedre! Uram, benned bizunk, ne szégyenüljünk meg mindörökké!

„Az Est" a világ legnagyobb lapja... mondja Az Est!

—

Vannak, akik ezt elhiszik. Nem is csoda. A mai sajtó-világsajtó, az első nagyhatalom, mely irányzatra és kiterjedésre a laikusnak bizony beláthatatlan. Csak itt-ott megjelenő statisztikai adatok nyomán képes a laikus magának egy kis tájékozást szerezni a világsajtó mérhetetlen kiterjedéséről.

Nos hát a laikus emez jóhiszemüségével a minap a mi *Az Estünk rutul, csunyán, hallatlan vakmerőséggel visszaélt*, kötelnek állitván egész széles ez ország laikus vidéki közönségét. 2500 vidéki bizományosnak illetve lapkiadóhivatalnak küldött a minap *reklámot*, amelyet a legtöbb vidéki lap sajnos utánnézés és igy megjegyzés nélkül leközölt. Hát kérem ezen *reklámban* a nagyokat mondani nem átalló Az Estünk többek között ezeket mondja: *„Az Est nagysága tükrözi vissza Magyarország mérhetetlen szellemi kincseit.* Mert ha ez az ujság naponta közel (de csak közel!) 400.000 példányban fogy el, ugy a *magyar intelligencia erőteljesebb*, fejlődésképesebb *bármely külföldi nemzet intelligenciájánál. Európa egyetlen napilapja sem emelkedett 200.000 példányon felül.*"

Mily naiv behizelgő, tetszetős, de egyszersmind hajmeresztően megtévesztő és nem igaz szavak ezek. Hiszen bárcsak ugy lenne, hogy a magyar intelligencia volna a legerőteljesebb. De sajnos, Európa képe — legalább eddig — nem ezt látszik mutatni.

Annyira azonban — Istennek legyen hála — még sem vagyunk mi magyarok hátulkullogók a kulturában, hogy Az Est volna az egyedüli lapunk, mely hiven visszatükrözné Magyarország szellemi kincseit. Talán az a kettő mégsem födi egymást teljesen... No de mit szóljunk ahhoz hogy: *„Európa egyetlen napilapja sem emelkedett 200000 példányon felül"*..... Hát bizony kérem a párisi Petit Párisien több mint 1,300.000 példányban, a londoni Daily Maily 910,000 példányban, a párisi Journál 880.000 példányban, a Petit Journál 860.000 példányban, a Matin 670,000 példányban *jelennek meg naponta!!!*

Hát ehhez mit szól Az Est? Vagy ezt nem tudta? Óh be sajnáljuk! S mi mégis „kétszeresen büszkék legyünk Az Estre *mint ujságra* és arra a nagy olvasóközönségre, mely Az Est becsületes munkáját, tisztességes hiradásait méltányolni tudja." Ilyen reklámmal aligha csinál *reklámot* magának Az Est...

Egy D. V. műhelyi munkás harctéri levelei.

—

II. levél.

Galicia, 1915. II. 2.

Nagyságos Főnök Ur!

Legyen szabad leirnom, hogy miért kaptam az I. oszt. ezüst vitézségi érmet?

Január 2-án történt. Esős, havas éjszaka volt. A mi rajvonalunk egy domb oldalon volt lövészárkokban. Velünk szemben egy másik domboldalon volt az orosz rajvonal, légvonalban 900—1000 lépés távolságban. Századunk első szakasza, mely az én parancsnokságom alatt áll, egész éjjel szigoru készültségben volt. Időnként egy-egy járőr lett a két rajvonal között mély völgybe, mintegy 500—600 lépés távolságba előre küldve figyelni az ellenséget. Hajnali 3 órakor lett ismét egy járőr kiküldve, de minthogy még 5 órakor sem jött vissza, nyugtalan lettem, s elővigyázatból az egész szakaszom végigjártam s személyesen meggyőződést szereztem, hogy mindenki helyén és ébren van-e? Ez volt a szerencsém. Reggeli 6 óra után volt. Az oroszok, mint én azt a járőr elmaradásából sejtettem, elfogták a járőröm, s hason csuszva, a fák és bokrok védelme alatt mintegy 80 lépés távolságig megközelitettek bennünket. Ekkor borzasztó „Hurrá és rajta honvéd" kiáltással szuronyrohamot intéztek ellenünk abban a hiszemben, hogy meglepnek majd minket. De keservesen csalódtak. Szakaszom egyetlen sortüze után, mely 6 halott és 11 sebesülést okozott, szintén szuronyrohamot csinált, mely ugy meglepte az oroszokat, hogy 1 tiszt 44 emberrel azonnal megadta magát teljes fegyverzettel, 1 másik tisztet és mintegy 180 embert pedig a század másik 3 szakasza és a zászlóalj többi századai, melyek segélyemre siettek összefogdostak. Pár nappal később azután tüzték a mellemre ezért az érmet. Az embereket egy praktikus rendelet szinte vakmerőkké teszi mostan: u. i. minden elfogott orosz után jutalmat kap az illető. Az én szakaszom a századnál vezet az orosz fogságban. Csak most legutóbb is 138 korona került szakaszom 31 embere között kiosztásra. A pénzt hazaküldjük, hiszen otthon jobban kell, mint itt nálunk. Élelmezésünk bőséges, a hidegtől sem igen szenvedünk, mert fedezékeinket ugy csináltuk meg, hogy füteni lehet, s egy-egy könnyü hordozható kályha is van minden szakasz odujában. Most nagy havazások vannak s emiatt szünetel is a harc csak a tüzérség dolgozik fáradhatatlanul, s mint azt észleljük, eredményesen is.

Tisztelettel

Fuchs József

tart. törzsőrmester

Kik csinálják az áruuzsorát?

A fővárosi rendőrség mindenütt figyelemmel kiséri azokat a többnyire Galiciából idemenekült üzéreket, a kik az élelmiszerek összevásárlása és részben elrejtése segitségével az árak mesterséges felhajtásával növelik az áruuzsorát. Ezek az üzérek kávéházakban, ujabban pedig, hogy a rendőrség éberségét kijátszák, kávéházak előtt sétálva bonyolitják le az üzletet. Máskor ismét békésen dominóznak a kávéházban, közben csak üzletről van szó. A fővárosi rendőrség tegnap a Royal és Unió kávéházakból négy ilyen üzért állitott elő. Ezek a következők: *Weissmann* Chmel, lembergi papirgyáros, *Sommer* Naftel, volt galiciai szeszárus, *Berger* Lázár galiciai lakos és *Mittelmann* József grodeki kereskedő.

Fővárosi kávéházban, a Miramare és a Royal kávéházakból ismét négy üzért hoztak be a főkapitányságra. Ezek: *Krauthammer* Koppel, csernovici kereskedő, *Rosenberg* N. szanoki bankár, *Chájim* Cheimer, szanoki bankigazgató, *Schachur* Pinkász szanoki kereskedő.

Az Estből vettük át ezen sorokat. Semmiféle megjegyzést nem füzünk hozzá. Legfeljebb az *Egyenlőség* szives figyelmébe ajánljuk.

KABARÈ A hadihórházban.

Kedves szórakozásuk volt husshagyó kedden a Szent István hadikórház betegeinek. Az ottani segédápolónők jól sikerült kabaré-délutánt rendeztek zártkörben, előkelő közönség előtt. Ott volt dr. *Prohászka* Ottokár megyéspüspök, dr. *Gutherz* Jenő törzsorvos, a székesfehérvári hadikórházak parancsnoka, *Szögyény-Marich* Julia alapitványi hölgy, gr. *Keglevich* Miklós és neje, *Farkas* Edith a Szociális Misszió-Társulat alapitó főnöknője és az itt müködő Missziós Nővérek főorvosukkal dr. *Szécsivel*, dr. *Viszota* Alajos püspöki titkár a kórház lelki gondozója, az orvosi és kórházi tisztikar. A konferenciér egyik beteg katona volt, aki egyébként a müncheni nemzeti szinháznak müvésze. Az első szám egy kedves alkalmi ének volt, melyet tréfás daljáték követett. Jól mulattak a német nyelvmester előadásán és Madame Pompadour tréfás daljátékon. A sikerült kabaré nevettető büvészmutatványok és a „Hamupipőke" 3 felvonásos daljáték fejezte be.

A kabaré délután rendezése ujabb bizonyitéka annak a helyesen felfogott humánus szel-

Bevonuló népfelkelők figyelmébe!

Alsóing és nadrág gyapju és teveszőrből, gyapju svetter, teveszőr- és szőrme mellény, nyakvédő, hósapka, érmelegitő, lábszárvédő, vizhatlan posztó- és bőrgamaschni, kötött- és báránybéléses keztyü, teveszőr-harisnya, talpmelegitő, szőrmegallér, zseblámpa stb.

Nagy választékban, legolcsóbban **NOFITZER-nél kapható.**

Vizhatlan hátizsák, „[illegible]schlik" fejvédő és takaró-pokróc[illegible] [illegible]y választék.

lemnek, melyet dr. *Gutherz* Jenő törzsorvos tett otthonossá a helybeli hadikórházakban. A beteg, megsebesült harcosok testi szenvedéseit apró szórakoztató előadások rendezésével is igyekszik feledtetni. Megható volt látni a betegek arcán előadás közben azt a boldogságot, amelyet a kedves előadás okozott nekik.

Az uj

Uránia

mozgószinház.

Valamely város városvoltát: nem annyira nagy határa, nagy lélekszáma jelzi, — mint inkább kulturintézményeinek és ezek között különösen a művelődés jegyében működő szórakozó helyek száma. Nagy határa, sok lakosa lehet olyan háztömegnek is, mely a „város" névre számot nem tarthat. De az a kis helység, amelyben tudományos intézetek, kis arányu bár, de kultura-célzatu muzeum, gondozott testedző pályák, az üzleti érdek hajhászása nélkül vezetett szinház és — bizonyos tekintetekben a vásári látványosság célzatait kerülő mozgószinház van — az tényleg város. Ilyeneket külföldön gyakorta talál az utazó s csodálattal látja, hogy a kultura az arányokat mennyire megnöveli.

Székesfehérvár harminchatezer lakosu városában ugyan a határ méretei, a lakosok száma is nagy, de a szellemi alkotások is arra rendelik a várost, hogy az ország első városai között álljon. Kultura-intézményei országos hirüek, s annak dacára, hogy az a közeli szomszédság Budapesttel, mely teherként hárul reá, — sok tekintetben nehézségeket okoz neki, — mégis törekvéseiben és haladásában — igen nagyot mutat fel.

Századoş szinészete évek óta dekadenciát mutat fel, ami csak kisebb részben szabad a város számlájára irni, nagyobb részben a viszonyok és egyebek itt a bünösök, s ha a szinházzal szemben épen a mozgószinház lendül fel, azon nem szabad csodálkoznunk. A mozgószinház komoly céljai mellett az olcsó szórakozás eszköze. Körében megtalálja örömét mindenki, a közönség minden osztálya s minden rétege. S ha a mozgószinház eltudja érni azt a magasságot, amelyet számára a fényes teknika megjelöl — ugy valóban joggal illeti meg a hely a város kulturatényezői sorában.

Székesfehérvár kulturtényezői most egy uj alkotással szaporodtak.

A régi Petőfi lakóháza helyén pompás szinház épült. Nagy arányai, külső művészi szépsége, belső kényelmes beosztása, kitünő müszerei által olyan jövő előtt áll, mely a város közönségének nagy szolgálatot jelent.

A Szent István és Petőfi-utca sarkán uj habfehér ház áll, melynek elipszis alaku oromfalán kék betük hirdetik, hogy az épület az Uránia mozgószinház otthona. A modern izlésben épült palota már külsejében is valami ujat, izléseset és tökéleteset igér. Benn pedig kényelmes előcsarnok, levegős, tágas, lejtős padozatu nézőtér, széles lépcsőnyitott erkély mind igazat adnak a külső igéretnek.

A nézőtér — intim szinház benyomását kelti, kényelmes széksorai, ideiglenes szinpadja, páholyai s páholyszékei olyanok, mintha nem a fény, de a hang művészetének volna otthona. Hatszáz néző számára van kényelmes ülőhely, hatszáz néző számára van ki s bejáró, öt vészkijáró, buffet, ruhatár. A levegőt három szellőztető tartja tisztán és hüti le a nyári rekkenő melegben, mig az épület pincehelyiségében elhelyezett központi fütés a melegről gondoskodik.

A gépház a tető alatt elhelyezett, teljesen biztos helyiségekben van, alol egy uj Goumont gép dolgozik zajtalanul. A gép a mult esztendő nyarára tervezett — s a háboru által megsemmisitett — nemzetközi kinematografiai kiállitásra készitett hatalmas, máltai keresztes müszer, mely tökéletesnek mondható s a kisimitott finom falra vetiti a képet. — Teljesen uj zongora s kiváló zongorajátszó teszi élvezetesebbé a kifogástalan előadást.

Hogy az előadás kifogástalan lesz, azt Fekete Gézának a szinház tulajdonosának szakavatottsága biztositja. Idegizgató, hyperszenzációs rémdrámákat ne várjon itt a közönség. Ez a szinház nem azok számára épült, ellenben a budapesti Uránia tudományos szinház minden hónapban egyszer ide lerándul, hogy hirdesse a tudományt.

Azt hisszük, hogy az Uránia szinház a város egyik elsőrendü intézménye lesz.

HIREK.

Napló.

Azoknak szól ezen irásunk, akik az orosz foglyok bámulására szinte körmenetileg vonulnak ki vasárnaponkint a barakktáborba. Oroszbámuló közönség, vasárnap meglestem magukat. A barakktábor mellett lestem. A papa vezette a Pistukát meg a Jancsit, a mama szoknyájába a Böske meg a Tercsi kapaszkodott. A Tercsi kezében skatulya volt. Cigarettás skatulya. Vagy ötven papát és mamát négyszerannyi Pista-Böskével megolvastam, de tovább már nem volt türelmem. És elkezdődött a bámulás. A skatulya csakhamar kiürült s a foglyok vigyorogva pöfékeltek. Jött aztán a vásárlás. Valamennyi nebulónak jutott játék, amit a foglyok készitettek. Tiz fillérért, husz fillérért. Egyikmásik papának a cigarettán kivül még egy koronába is belekerült az orosz bámulás. Oroszbámuló publikum, oly sok pénze van magának, hogy még ilyesmire is jut? A háboru hatodik hónapjában elhatosozhatja a pénzét az orosz foglyoknak? Nem gondolja, hogy azoknak a felesleges hatosainak a Vöröskereszt, a Hadsegélyző perselyeiben volna a helyük és nem az ellenség katonáinak zsebében. Nem gondolja, hogy azokat a foglyoknak ajándékozott cigarettákat a mi derék sebesült katonáink elszivnák vasárnap délutánonkint? Hát magukat jobban érdekli az oroszfogoly, mint a hadikórház? Ott nem láthatók. Oda nem visznek cigarettát. Azokat nem látogatják meg. A kórházi sebesült hősök unatkozhatnak, epedhetnek egy cigarettáért, mert a közönségnek orosz kell, a cigarettája oroszé, a hatosai szintén. Engem bántana a lelkiismeret, ha ilyesmit tennék. Jól tenné a katonai hatóság, ha betiltaná ezeket a költséges oroszbámulásokat. Talán igy a sebesülteknek jutna az a cigaretta és felesleges pénz, ami annyira ki-kivánkozik az oroszbámuló publikum zsebéből.

—

— **Személyi hir.** *Hunkár* Dénes h. főispán, dr. *Saára* Gyula polgármester és *Manndorff* Géza báró országgyülési képviselőnk, **pénteken Budapestre utaznak.**

— **A török főkonzul városunkban.** Ma délután érkezik Budapestről Székesfehérvárra a Vörös Félhold javára rendezendő előadás megtekintésére a budapesti török főkonzul.

— **Hős tisztjeink kitüntetése.** A király az ellenséggel szemben tanusitott vitéz és eredményes magatartásukért *Háber* János honvédgyalogdandár parancsnoknak a vaskoronarend 3. osztályát, kapuvári *Hauser* Rezső 69. gyalogezredbeli alezredesnek pedig a katonai érdemkereszt 3. osztályát adományozta a hadiékitménnyel.

— **Hősi halál.** *Petrás* Sándor a székesfehérvári m. kir. 17-ik honvéd gyalogezred tartalékos zászlósa a harctéren kapott súlyos sebesülése következtében hősi halált halt.

— **Kinevezés.** Csikós Andor a Székesfehérvári Takarékpénztár könyvelője ugyanezen intézet cégjegyzőjévé neveztetett ki.

— **Kitüntetés** Bizonyára mindenütt nagy örömet kelt az a hir, mely a hivatalos lapban látott napvilágot, mely szerint a király őfelsége megparancsolta, hogy *Luttor* Károly ezredorvosnak az ellenséggel szemben tanusitott vitéz és önfeláldozó magatartása elismeréseül legfelső elismerése tudtul adassék.

— **Hadifogság.** Szabó Imre székesfehérvári illetőségü Jancsár utca 21 sz. alatti lakos, ki a 17-ik honvéd gyalogezred 3-ik menetzászlóaljában szolgált mint közvitéz, feleségének november hó 26-iki kelettel levelet küldött, melyben értesiti, hogy orosz hadifogságba esett, hol jól érzi magát.

— **A Zeneegyesület március 3-án tartandó előadására a jegyek előre válthatók Schmelzer Jákó diszműkereskedésében. A hangversenyt a Vöröskereszt javára rendezik.**

— **A bevonulás elhalasztása** Az 1878, 1879, 1880., 1881. és 1882. évben született népfölkelésre kötelezett magyar állampolgároknak, a kiket a népfölkelési bemutató szemlén népfölkelési fegyveres szolgálatra alkalmasnak találtak, a népfölkelői tényleges szolgálatra nem 1915. március 1-én, hanem 1915. március 15 én tartoznak bevonulni.

— **A Székesfehérvári Takarékpénztár** igazgatósága f. hó 15 én d. u. tartotta mérlegmegállapitó ülését, melyen elhatározta, hogy a mult évre részvényenként 80 korona osztalék kifizetését fogja ajánlani elfogadásra a közgyülésnek. Egyuttal Csikós Andort az intézet könyvelőjét ügyvezetővé tette meg.

— **Az utolsó ut.** Székesfehérvár uri társadalmának osztatlan részvéte és őszinte sajnálkozása kisérte ki ma délután utolsó utjára Tóth Aladárt. Egy embert, akiről mindenki elmondhatta, hogy soha senkinek nem vétett, akit ha nem is ismert mindenki, de nem is gyülölt senki, akik pedig ismerték, a végtelenül szeretetre méltó, udvarias, finommodoru, igazi uriembert becsülték benne. Nagy dolgokban volt otthonos, de az Európát bebarangoló, disztingvált modoru uriembert egy pillanatra sem feledte el. Volt városunknak országgy. képviselője, még pedig gavallér képviselője, aki a saját politikai pártjának a vagyona javát ajándékozta oda akkor, amikor mások meggazdagodtak mellette. Mikor mint virilista megszünt v. b. t. lenni, a belváros azonnal s egyhangulag bizta meg a képviseletével. Sőt azok közé a ritka uriemberek közé tartozott, aki a Felsővároson is tudott mandátumot szerezni. Szegény, hosszabb idő óta nagyon sokat szenvedett. Edzett, rendes élete ellenére szivbaj támadta meg és szinte fájdalom volt nézni a küzködését. 100 lépést alig birt pihenés nélkül s néhány percnyi pihenést anélkül, hogy a fájdalom tovább ne kergette volna. Ez emésztette, gyilkolta aztán agyon az életerejét. Rendbe tett mindent. Mint vallásának hive, mint Istenének hüséges imádója itt is odaadó jósággal és alázattal felelt meg kötelességének. Pénteken Láng Ince dr., főgimn. tanár meggyóntatta s ellátta az utolsó szentségekkel. Könnyekig megható áhitattal végezte ezen kötelességet s aztán megkönnyebbülve, megvigasztalódva, Isten akaratában belenyugodva adta vissza lelkét Annak, a Ki felé mindannyian vágyunk s a Kinek örök szép hazájában csöndes siri nyugalmat kivánunk a mindannyiunk jóbarátjának. (b. f.)

— **Csór háborus ünnepe.** A csóri r. k. iskola növendékei f. hó 14 én délután Toman Antal plébános vezetése alatt, ki e tanévben a hadbavonult tanitót helyettesiti, nagyszámu közönség jelenlétében sikerült háborus ünnepélyt tartottak gazdag műsorral, mely hazafias és katonás énekekből és versekből állott. — Az ünnepélyt a plébános nyitotta meg lelkesitő beszéddel s Pentz Gyula községi jegyző, a hitközség világi elnöke zárta be szép szavakkal. Végül felolvasta a Vöröskereszt pályaudvari kirendeltségének köszönő sorait, melyben a f. é. január 28-án tartott élelmiszer gyüjtés szép eredményéért mond köszönetet.

Székesfehérvár szab. kir. város

APOLLO

szinház

Február 17 és 18 ikán:

1. A kéményseprő, (humoros.)
2. R. U. 9., (aktuális.)
3.—4.—5.—6.

Hercegi diadém.

(Dráma 4 felvonásban.)

7. **Riportok a háboruból.**
7. Az inspektor ur (humoros.)

— **Közgyülési tárgysorozat**. A legközelebbi közgyülés tágysorozata a következő: Polgármesteri jelentés és a tanács javaslata a fecskeparti és pörösi szérű bérföldek (6 hold 1305 ☐ öl) szerződésének 1 évre való meghosszabbitása iránt. — A polgármester javaslata a közélelmezés biztositása céljából burgonya, kukorica vásárlása s a lisztszükséglet biztositása tárgyában. — A kereskedelmi miniszter rendelete a kövezetvámdij-jegyzéknek folyó évi május 1 től 1 évre történt meghosszabbitásáról. — A tanács javaslatot tesz a háborus költségekre, főleg a szalmavásárlás költségeire fedezet kijelölése iránt. — A polgármester jelentése és a tanács javaslata a villamvilágitási telep megváltása ügyében. — A tanács szabályrendeleti tervezetet terjeszt be a cserebogarak irtásáról. — A polgármester jelentése Mráz János városi adóvégrehajtónak jogerős véghatározattal befejezett fegyelmi ügyében. — A tanács előterjesztése a Lujzaszanatorium és Szent György közkórház mellett védőterület megállapitása tárgyában. — A tanács jelentése néhai Nagy Sándor póthagyatékában befolyt összegről. — A tanács előterjesztése Ketskés Elek kántornak hadiszolgálatra történt bevonulása folytán szükségessé vált helyettesitése tárgyában. — A polgármester előterjesztése városunknak a világháboruban történt részvételét megörökitő emlékkönyv kiadása tárgyában.

— **Nem lehet utazni Dél-Magyarországba.** Sága Lajos rendőrfőkapitány a belügyminiszter egy rendelete alapján hirdetményt bocsájtott ki, melyben tudatja a közönséggel, hogy a déli harctéren fellépett járványos betegségek elhurcolásának megakadályozása céljából, a sebesült katonák hozzátartozói részére a vasutak igénybevételére jogositó igazolványok további intézkedésig Bács-Bodrog, Torontál és Temes vármegyék nem fertőzött városaiba és körzeteibe csak kivételesen méltánylást érdemlő okokból; Horvát Szlavonországok községeibe és városaiba, valamint a nevezett vármegyék fertőzött városaiba és községeibe pedig az ott állandó lakóhellyel biró és oda visszatérni akarók kivételével — egyáltalán nem adatnak ki.

Közli továbbá, hogy vasuti igazolványok oly községekből utazni szándékozók részére sem lesznek kiállitva, melyek kolerával, himlővel, vagy kiütéses tifusszal fertőzöttek, vagy ilyen betegségek azokban az utazást megelőzőleg két héten belül előfordultak.

Figyelmezteti tehát a főkapitány a közönséget, hogy Ujvidéken tul Horvátországba nem bocsáttatnak s igy a hiábavaló utázástól tartózkodjanak.

— **Népjóléti bizottság.** A Székesfehérvári Hadsegélyző bizottság f. hó hó 12-én tartott ülésén megalakitotta a Népjóléti Bizottságot, melynek tagjai a Hadsegélyző Bizottság és uj tagokul megválasztattak: Kisteleki István, Bilkei Ferenc kath. plebánosok, Baranyay Lajos kath. hitoktató, Miklós Géza ref. lelkész, Gáncs Jenő ág. ev., Steinherz Jakab izr. neológ, Heinrich Ármin izr orthodox lelkészek, Ribiánszky Elemér, Grünfeld Pál.

— **Felmentett szinészek**. A közoktatásügyi miniszter előterjesztésére a hadvezetőség Alapi Nándort, Csáky Antalt és Faludi Kálmánt a helybeli szintársulat tagjait a katonai szolgálat alól egy időre felmentette.

— **Csanyi Pista hangversenye a hadikórházban.** Hushagyó kedden a Pro Patria egyesület a Mancz-ovoda hadikórházában adott ozsonnát a sebesült katonák számára. Csanyi Pista pedig hangversenyt rendezett. A derék cigányprimás önzetlen hazafiassága dicséretet érdemel s mint halljuk, még több alkalommal fog hangversenyt rendezni a hadikórházakban.

— **A bérkocsisok ügye**. Lapunk tegnapi számában megirtuk, hogy a rendőrség a bérkocsik számát 60-ról 80-ra akarja felemelni, mert a mostani szám nem elégséges. Ezzel kapcsolatban ma a bérkocsisok küldöttsége Lang István, Mészáros István, Varga István, Pataki Ferenc és Gálik János vezetésével megjelent szerkesztőségünkben s a következők közlésére kért fel bennünket: Téves, hogy a 60 bérkocsi nem tudja lebonyolitani a város forgalmát. Nem uj egyfogatu bérkocsi-engedélyekre van szükség, hanem a 14 kétfogatu bérkocsi-engedélyt kell megvalósitani, amelyek ki vannak ugyan adva, de nem járnak. Nem szabad továbbá elfelejteni azt, hogy 8 egyfogatu bérkocsis a háboruban van. A mostani létszám tehát teljesen elégséges, hiszen békeidőben a rendes létszámnak is elég megélnie. A bérkocsi-tarifa még mindig a régi, jóllehet az ő kiadásaik megkétszereződtek a mostani időkben. Hogy pedig a külváros részeire, a szőlőhegyre, a Budai-uti kórházakhoz nem igen kapható bérkocsi, annak kizárólagos oka a türhetetlen rossz ut. A kocsik teljesen tönkremennek, nemkülönben a lovak is, nem csodálható tehát, ha a bérkocsisok, ahol lehetséges, kivonják magukat az ilyen fuvarok alól. — A bérkocsisoknak mindenesetre igazuk van. Tessék az utakat megjavitani, a bentlevő 14 kétfogatu engedélyt kiadni, mindjárt jobb lesz a helyzet.

— **Lehetetlen állapot** Talán lesz krumplink, de nem lesz zsirunk. Érthetetlen dolog, hogy a hatóság ölbeteszi kezét s nézi, mint szivja ki e város utolsó csepp zsirját is a közvetitő kereskedelem. Szó szerint tessék az utóbbit érteni, amenynyiben egy hét mulva nem lesz zsir Fehérvárott. Eszébe se jutott volna senkinek fölsrófolni a zsir és zsirszalonna árát, ha egy itteni kereskedő el nem kiáltja, hogy ő 3 K. 60 f. ben állapitja, meg az árt s ennyiért szedett össze, amennyit csak kaphatott.

A sertéspiacon is szörnyü dolgok mennek végbe. A disznókereskedők a piacon nincsenek időhöz kötve s már reggel 6 órakor összeszednek minden árut. Tudunk egy esetet, amikor a kereskedő 70 forintért vett egy sertést s mikor valaki negyedóra mulva kérte tőle, kevélyen jelentette ki:

— Száz forint az ára!

Igazán semmit se lehet tenni a város lakóinak érdekében? A fogyasztókat huzhatja, nyuzhatja, a kiket pedig érdekeink őréül állitottunk oda, azok nem tudnak rajtunk segiteni. Majd ha utotsó csepp zsirunkat is elszállitották, megkapjuk a rendeletet, hogy nem szabad több zsirt és szalonnát a városból kivinni. Mit ér az ilyen eső utánköpönyeg intézkedés?

— **Köhögés és rekedtség ellen** a legjobbnak bizonyult szer a dr. Störk-féle komprimált mellpasztilla. Egy doboz ára 50 fillér. Kapható Szüts Róbert „Magyar Korona“ gyogyszertárában Székesfehérvár Városháztér.

— **Rövid hirek.**

Gyászrovat. Özv. Kampis Józsefné, szül. takácsi Nagy Erzsébet f. hó 12 én élete 63-ik évében Budapesten elhunyt.

Adományok. Hang Mária 5 kiló cukrot küldött szerkesztőségünkbe a Vöröskereszt üditő állomása részére. — Özv. Stanicz Sándorné, a sebesült katonáknak 200 darab cigarettát küldött szerkesztőségünkbe.

Elveszett. Az osztrák-magyar banktól a Várkörnton, Budai-uton vezető vonalon a Deák-Ferenc utca sarkáig egy szegény mindnes fiu egy kis erszényben elveszitett 20 K. 10 fillért, kéri a megtalálót, sziveskedjék az összeget a rendőrségre visszajuttatni.

Adomány. Vajda János költő nővéreinek, Vajda Gizinek és Rozának a vallás és közogtatásügyi miniszter 100—100 koronát adományozott.

A városi számonkérőszék 23-én délelőtt 10 órakor ülést tart.

Felvágottak, sajtok nagyválasztekban. Borok, pezsgök, rumok és likörök; cukorkák, tea-sütemény, Müncheni Szalvátor sör. Pénteken balatoni süllő Gebauer Testvéreknél, Kossuth-utca. Telefon 340.

FIUMEI kávébehozatal
SZÉKESFEHÉRVÁR
:: (BARÁTOK EPÜLETE.) ::
Pörkölt kávékeverékei utolérhetetlenek! Saját villamos kávénagypörkölde! Telefon 250.

Levelesládánkból.

Tisztelt Szerkesztő ur!

A jó Isten panaszképen ne vegye, a farsangi napok egyikén betértem egy kis negyedórára a székesegyhazba szentségimádásra. Tudja, máskor is jól esik ez, de ilyen nagy, nehéz napokban, mikor az ember lelke tele van gonddal, aggodalommal, kétszeresen érezzük a szükségét egy kis vigasztalásnak, melyet onnan az oltárról várunk. Szóval, bementem imádkozni. Voltunk, hála Istennek szépecskén.

Ünnepi csend volt a templomban, mindenki elmerült ájtatosságába s ez a csend olyan jól illett ahhoz a szent helyhez, ahhoz a nagy szentséghez. Ugy tizenegy óra tájban azonban egyszerre felharsant egy sok időt megért, erőteljes alt hang a templom mélyéből s rázenditett a mi egyik ismerős szentségi énekünkre.

Egy pillanatig bántott a dolog, de próbáltam megnyugtatni magam azzal a gondolattal, hogy most talán valami jámbor társulat végzi ájtatosságát. Egyik-másik iskolánk is megteszi ezt, fennhangon végzi együttes imádságát, énekét. A föld-mivesosztály déli ájtatossága az ő impozáns erejü imádságával, énekével meg épen ősrégi és épületes hagyomány.

Ám itt a nagyerejü alt jóformán egyedül maradt. Mindössze néhány kis vékony, cérnaszál hang döngicsélt mellette, ami ugy hangzott, mintha a nagybőgőt tücsökcirpelés kisérné. Szóval nem *közös ájtatosságról* volt szó. Azután meg én nem vagyok kótaértő ember, de, gondolom, a székesegyházi karnagy ur, akinek pedig ez a mestersége, sem tudta volna kótára szedni azokat a hangcirkalmakat, melyeket az egvébként igen tisztelt ismeretlen előéneklőnő elkövetett. Sokadmagammal hamarosan elhagytam a templomot, mert nem tudtam kiállni ezt a „művészi“ produkciót.

Röviden összefoglalom a mondókámat. Nem hiszem, hogy akár a káptalannak, akár a belvárosi plebános urnak előzetes tudomása lett volna erről az „ájtatosságról“, ugy tudom, régi szokásjog sem áll fenn. Legalább eddig én még ezt a nénit sohasem hallottam ott a templomban tizenegy órakor énekelni.

Nagyon kérem T. Szerkesztő Urat, legyen szives panaszomat leadni az ujságba azzal a kérésemmel egyetemben, hogy illetékes helyen ne engedjék meg, hogy egyesek egyébként dicséretreméltó privát buzgósága ilyen sokakat, százakat zavaró s hozzá még botrányosan művészietlen alakban törjön ki. Mert ez még az utolsó falusi templomban sem szokás.

Többek nevében
egy szentségimádó.

SZINHÁZ.

Kabaré volt hushagyó kedden este a szinházban. A publikum nem lehetett nagyon kiváncsi reá, mert igen mérsékelt számban jelent meg. Akik nem jöttek el, nem veszitettek sokat. Mindenekelőtt nagyon éreztük egy ötletes rutinos conferencier hiányát. Az egyes számok szereplői közül *Gyárfás* szavalata, *Biller* Irén kedves éneke és *Réthi* Margit szólója voltak a sikerültebbek.

Harctérről visszatért sebesült katonák az Apollóban Igazán kedves meglepetésben részesitette az Apolló szinház igazgatósága a harctérről visszatért sebesült és beteg katonákat, akik már javulás utján vannak. Tegnap szerdán délután 4 órakor ingyen előadást tartott számukra, abból a gyönyörü műsorból, amely tegnap és ma is látható az Apollóban. A hercegi diadém cimü négy felvonásos bájos dráma mellett több humoros kép és egy egész csomó harctéri felvétel került bemutatóra. A harctéri felvételek a németek diadalmmas belgiumi és oroszországi hadjárataiból valók.

APRÓHIRDETÉSEK.

Egy tisztességes, intelligens fiatal özvegy, aki mindenben jártas, megfelelő házvezetőnői állást keres. Kitünően főz. Megkeresések Székesfehérvár, Haltér 21. sz. alá kéretnek.

3 buzaföld az alsótelekben kukorica alá bérbeadó. Tudakozódni lehet Sörpince-utca 20. sz. alatt.

Egy kétszobas utcai uri lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel együtt május 1-re kiadó. Bővebbet a Kümmel virágüzletben Kossuth utca.

3 szobás emeleti utcai lakás május 1-re kiadó. Bővebbet Simon György füszerkereskedőnél.

2 szobás lakas villanyvilágitással előszobával május 1-re kiadó Királykut-utca 23 szám alatt.

Turner Imre karpitos és diszitő, Lakatos utca 1. szám alatt. Mindennemü kárpitos és diszitőmunkát a legjutányosabb árban készit.

Gazdasági cseléd, nem hadköteles nőtlen azonnal beléphet a sárpentelei plebánoshoz.

Kétszobás utcai lakás Gáztelep-utca 19. sz. alatt május 1-re kiadó.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székesfehérvarott.